

Daugiašalė konvencija

Daugiašalė konvencija, kuria įgyvendinamos su mokesčių sutartimis susijusios priemonės, skirtos užkirsti kelią mokesčių bazės erozijai ir pelno perkėlimui ir kuri dar vadinama Daugiašaliu instrumentu (*angl. Multilateral Instrument (MLI)*; *toliau* - Daugiašalė konvencija (DK)) - tarptautinis susitarimas, suteikiantis valstybėms galimybę greitai modifikuoti taikomas dvišales dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių (DAIS) nuostatas, kad būtų įgyvendintos priemonės, skirtos skatinti tarptautinio mokesčių vengimo prevenciją bei efektyvų mokesčių ginčų sprendimą.

Daugiašalė konvencija - tai viena iš Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO; kurios pilnateise nare Lietuva tapo 2018 m. liepos 5 d.) parengtų priemonių, įgyvendinančių EBPO/G20 bazės erozijos ir pelno perkėlimo projektą (BEPS). Daugiašalės konvencijos nuostatos užtikrina minimalių BEPS standartų, kovojančių su piktnaudžiavimu DAIS bei siekiančių efektyvaus mokesčių ginčų išsprendimo mechanizmo, įgyvendinimą. Daugiašalės konvencijos tekstą bei paaiškinimus (anglų ir prancūzų k.) skelbia EBPO.

Lietuva Daugiašalę konvenciją pasirašė 2017 m. birželio 7 d. Paryžiuje.

Daugiašalės konvencijos ratifikavimo dokumentus Lietuva EBPO deponavo 2018 m. rugsėjo 11 d., todėl pagal bendruosius procedūrinius nuostatus ji įsigalioja ir taikoma nuo 2019 m. sausio 1 d.

Pati Daugiašalė konvencija taikoma kartu su Lietuvos DAIS nuostatomis. Daugiašalė konvencija bus taikoma šalia DAIS taip, kad įgyvendintų BEPS priemones.

Daugiašalė konvencija - lankstus dokumentas, kadangi jos turinio taikymas priklauso nuo valstybės ir kitos DAIS šalies pasirinktų pozicijų, rezervacijų ir išlygų suderinamumo. Lietuva, 2018 m. birželio 14 d. ratifikuodama Daugiašalę konvenciją, nurodė, kad pasirinktos nuostatos taikomos visoms įsigaliojusioms DAIS (ratifikavimo metu 54 DAIS buvo galiojančios; DAIS su Japonija įsigaliojo nuo 2019 m. sausio 1 d., tačiau Daugiašalės konvencijos nuostatos netaikomos, kadangi šios sutarties turinys atitinka Daugiašalę konvenciją įtvirtinamus BEPS priemonių reikalavimus).

Daugiašalės konvencijos taikymo Lietuvos pozicija (išlygos ir pranešimai) patvirtinta Lietuvos Respublikos įstatymu Dėl Daugiašalės konvencijos, kuria įgyvendinamos su mokesčių sutartimis susijusios priemonės, skirtos užkirsti kelią mokesčių bazės erozijai ir pelno perkėlimui, ratifikavimo.

Daugiašalės konvencijos tekstas lietuvių kalba skelbiamas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/56a279f0cbc311e8bf37fd1541d65f38>

Daugiašalės konvencijos taikymas ir galiojimas

Faktinis Daugiašalės konvencijos taikymas Lietuvos ir kitos susitariančios valstybės DAIS priklauso ir nuo kitos susitariančios valstybės veiksmų, todėl ir atskirų DAIS pakeitimų įsigaliojimas priklauso nuo kiekvienos iš susitariančių valstybių pozicijų, kurias jos nurodo ratifikuojant, priimant ar patvirtinant Daugiašalę konvenciją savo jurisdikcijoje.

Galimi įvairūs Daugiašalės konvencijos taikymo būdai:

- Daugiašalės konvencijos nuostatos taikomos vietoje jau egzistuojančių DAIS nuostatų (pakeičia egzistavusią nuostatą);

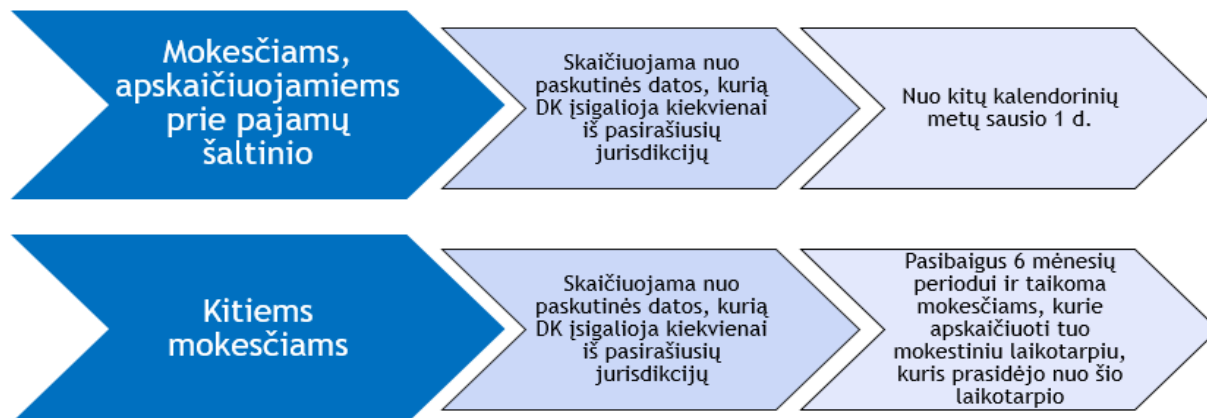
- Daugiašalės konvencijos nuostatos taikomos kartu su jau egzistuojančioms DAIS nuostatomis arba modifikuoja jas papildant (keičia egzistuojančios nuostatos taikymą, bet ją palieka);

- Daugiašalės konvencijos nuostatos taikomos nesant atitinkamų DAIS nuostatų;

- Daugiašalės konvencijos nuostatos taikomos vietoje esančių arba pradėdamos taikyti nesant tokių nuostatų DAIS.

Kiekviena Daugiašalės konvencijos nuostata gali įsigalioti skirtingomis datomis, priklausomai nuo mokesčių, kuriems taikoma DAIS, rūšių (mokesčiai, išskaitomi prie šaltinio, ar kiti taikomi mokesčiai), nuo susitariančių valstybių pasirenkamų pozicijų dėl Daugiašalės konvencijos nuostatų taikymo apimties bei nuo Daugiašalės konvencijos įsigaliojimo kitoje susitariančioje valstybėje faktinės datos..

Bendroji Daugiašalės konvencijos nuostatų taikymo taisyklė:

Kadangi Lietuvoje pasirinktos Daugiašalės konvencijos nuostatos įsigaliojo nuo 2019 m. sausio 1 d., anksčiausia faktinė data, kada šios nuostatos galėtų būti taikomos su kitomis konkrečiomis DAIS valstybėmis (jei ir kitoje DAIS valstybėje Daugiašalė konvencija jau taikoma 2019 m. sausio 1 d. ar anksčiau), būtų:

- 1) mokesčių, išskaitomų prie šaltinio, atžvilgiu - 2019 m. sausio 1 d.;
- 2) kitų mokesčių atžvilgiu - 2019 m. liepos 1 d.

Tačiau konkrečios įsigaliojimo datos priklauso nuo aplinkybių (nurodytų aukščiau) visumos ir yra detalizuojamos sintezuotuose tekstuose (žr. konkrečių valstybių sintezuotus tekstus arba deponuotą MLI poziciją). Atkreiptinas dėmesys, kad kai kurios Daugiašalė konvenciją ratifikavusios valstybės dar nenurodo naujų nuostatų įsigaliojimo datos, kadangi pagal jų nacionalinius teisės aktus tarptautinių teisės aktų įsigaliojimas reikalauja atskiros nacionalinės tvirtinimo procedūros.

Sintezuoti tekstai

Sintezuotas tekstas - tai pagalbinis aiškinamojo pobūdžio apibendrinantis dokumentas, apimantis tiek galiojančios DAIS nuostatas, tiek ir naujas Daugiašalės konvencijos nuostatas, kuriuo siekiama detalizuoti, kaip ir kada Daugiašalės konvencijos nuostatos modifikuoja (papildo, panaikina ar kt.) galiojančių DAIS nuostatas. Sintezuoto teksto gaires ir rekomendacijas rengia EBPO, tačiau sintezuoto teksto forma priklauso nuo abipusio DAIS valstybių susitarimo, todėl gali skirtis priklausomai nuo konkrečios DAIS. Be to, gali būti atvejų, kada sintezuotas tekstas iš vis nerengiamas, nes jis savo esme nėra privalomojo pobūdžio dokumentas. Plačiau rekomenduojamas sintezuoto teksto sudarymo taisyklės detalizuoja EBPO gairės (anglų k.): <http://www.oecd.org/tax/treaties/beps-mli-guidance-for-the-development-of-synthesised-texts.pdf>

Skelbiamo sintezuoto teksto turinys jau yra suderintas su konkrečia DAIS valstybe ir atspindi tarpusavio derinimo rezultata.

Lietuva rengia sintezuotus tekstus daugumai DAIS, kurias keičia Daugiašalės konvencijos nuostatos. Sintezuotas tekstas neturi teisės akto galios, tai aiškinamojo pobūdžio dokumentas, kurio tikslas palengvinti Daugiašalės konvencijos nuostatų taikymą konkrečios DAIS

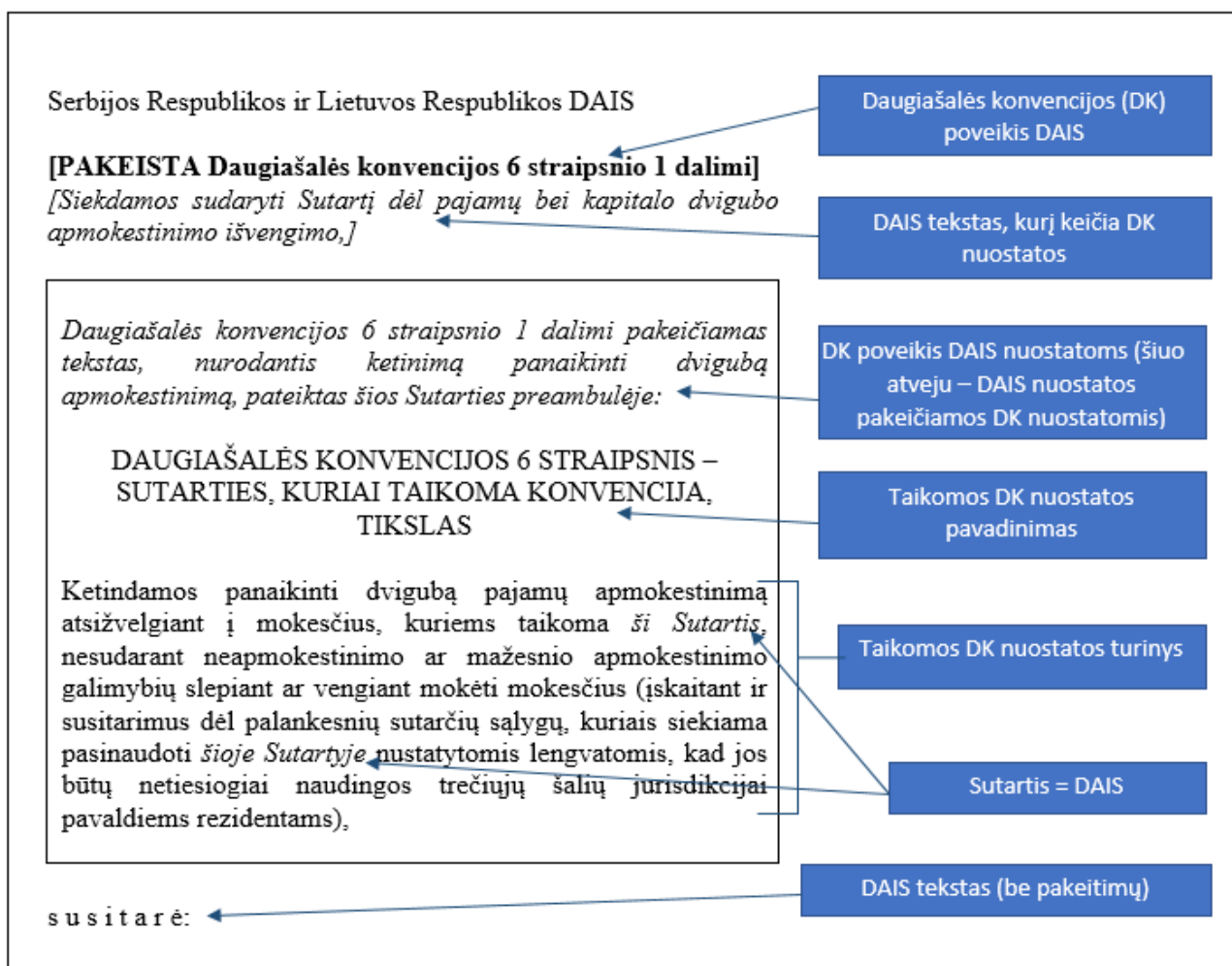
atžvilgiu, todėl autentiški Daugiašalės konvencijos ir DAIS bei jų Protokolų tekstai turi viršenybę sintezuoto teksto atžvilgiu.

Sintezuotas tekstas padeda suprasti, kaip ir nuo kada Daugiašalės konvencijos nuostatos keičia DAIS, kadangi vientisame aiškinamajame dokumente pateikiama:

- DAIS, kurią modifikavo Daugiašalė konvencija, tekstas;
- Daugiašalės konvencijos nuostatos, kurias pasirinko DAIS susitariančios valstybės ir kurios keičia DAIS tekstą;
- DAIS ir Daugiašalės konvencijos taikymo santykis - pakeičia, papildo ar taikoma nesant atitinkamų nuostatų;
- datos, nuo kada įsigalioja Daugiašalės konvencijos nuostatos;
- jei Daugiašalė konvencija keičia DAIS Protokolo nuostatas, apie tai pažymima sintezuoto teksto išnašoje.

Sintezuotų tekstų turinys su atskiromis DAIS valstybėmis skelbiamas žemiau pateiktoje lentelėje.

DAIS ir Daugiašalės konvencijos (DK) sintezuoto teksto pavyzdys

Lietuvos dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartys (DAIS) ir Daugiašalės konvencijos (DK) sintezuoti tekstai

	Valstybė	Lietuvos DAIS	DK įsigaliojimo nurodytoje valstybėje data	DK taikymo mokesčiams prie šaltinio (išskaičiuojamiems mokesčiams) data	DK taikymo kitiems mokesčiams data	Sintezuotas tekstas	DK straipsniai, taikomi Lietuvos DAIS
1.	Airija	1998 Nr. 51-1401	2019-05-01	2020-01-01	2019-11-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 13, 14, 15, 16
2.	Armėnija	2000 Nr. 108-3431	-	-	-	-	-
3.	Austrija	2005 Nr. 128-4604	2018-07-01	2019-01-01	LT atžvilgiu - 2019-07-01 AUT – 2020-01-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 17
4.	Azerbaidžanas	2004 Nr. 126-4535	-	-	-	-	-
5.	Baltarusija	1996 Nr. 65-1536	-	-	-	-	-
6.	Belgija	1999 Nr. 82-2419	2019-10-01	2020-01-01	2020-04-01	Lietuvių k. Anglų k.	6*, 7, 12, 13, 15, 16, 17
7.	Bulgarija	2007 Nr. 2-69	-	-	-	-	-
8.	Čekija	1995 Nr. 75-1749	2020-09-01	2021-01-01	2021-03-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 16
9.	Danija	1994 Nr. 17-274	2020-01-01	2020-01-01	LT atžvilgiu – 2020-07-01 DK – 2021-01-01	-	6, 7, 12, 13, 14, 15, 16
10.	Estija	2006 Nr. 5-137	-	-	-	-	-
11.	Graikija	2002 Nr. 95-4096	-	-	-	-	-
12.	Gruzija	2004 Nr. 30-961	2019-07-01	2020-01-01	2020-01-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 16
13.	Indija	2012 Nr. 85-4455	2019-10-01	2020-01-01	2020-04-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7*, 12, 13, 14, 15, 17
14.	Islandija	1999 Nr. 10-215	2020-01-01	2020-01-01	LT atžvilgiu – 2020-07-01 IS – 2021-01-01	-	6, 7, 16
15.	Ispanija	2004 Nr. 15-460	-	-	-	-	-
16.	Italija	1999 Nr. 53-1707	-	-	-	-	-

17.	Izraelis	2007 Nr. 2-70	2019-01-01	2019-01-01	LT atžvilgiu – 2019-07-01 IL- 2020-01-01	Anglų k.	6, 7, 12, 13, 14, 15, 17
18.	Japonija	2018 Nr.13746	2019-01-01	-	-	-	Sudaryta DAIS apima DK minimalaus standarto reikalavimus.
19.	JAV	1999 Nr. 110-3209	-	-	-	-	-
20.	Jungtiniai Arabų Emyratai	2014 Nr. 04871	2019-09-01	2020-01-01	2020-03-01	Lietuvių k. Anglų k.	6*, 7, 16, 17
21.	Jungtinė Karalystė	2002 Nr. 13-485	2018-10-01	2019-01-01	LT atžvilgiu - 2019-07-01 UK - 2020-04-01 pelno mokesčiui ir 2020-04-06 pajamų ir kapitalo prieaugio mokesčiams.	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 13, 15, 16, 17
22.	Kanada	1997 Nr. 10-181	2019-12-01	2020-01-01	2020-06-01	Derinamas	6, 7, 16
23.	Kazachstanas	1997 Nr. 106-2677	2020-06-24	-	-	-	6*, 7, 12, 13, 14, 15, 16, 17
24.	Kinija	1996 Nr. 105-2399	-	-	-	-	-
25.	Kipras	2014 Nr.04868	2020-05-01	2021-01-01	2020-11-01	-	6, 7, 16
26.	Kirgizija	2009 Nr. 8-271	-	-	-	-	-
27.	Korėja	2007 Nr. 74-2925	2020-09-01	2021-01-01	2021-03-01 16str.- nuo 2020-09-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 16
28.	Kroatija	2000 Nr. 108-3432	-	-	-	-	-
29.	Kuveitas	2014 Nr.4862	-	-	-	-	-
30.	Latvija	1995 Nr. 13-297	2020-02-01	2021-01-01	2020-08-01	-	6, 7
31.	Lenkija	1995 Nr. 84-1905	2018-07-01	2019-01-01	2019-07-01	Lietuvių k. Anglų k.	5 (tik Lenkijos rezidentams), 6, 7
32.	Liuksemburgas	1995 Nr. 70-2511	2019-08-01	2020-01-01	2020-02-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 16, 17
33.	Makedonija	2008 Nr. 50-1848	-	-	-	-	-
34.	Malta	2004 Nr. 30-960	2019-04-01	2020-01-01	LT atžvilgiu – 2019-10-01 MT – 2020-01-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 16, 17
35.	Meksika	2012 Nr. 119-5980	-	-	-	-	-
36.	Moldova	1998 Nr. 74-2137	-	-	-	-	-

37.	Norvegija	1994 Nr. 17-275	2019-11-01	2020-01-01	2020-05-01	Derinamas	6, 7, 12, 13, 14, 15, 16
38.	Nyderlandai	2000 Nr. 59-1757	2019-07-01	2020-01-01	2020-01-01	Derinamas	6, 7, 13, 14, 15, 16, 17
39.	Portugalija	2002 Nr. 111-4900	2020-06-01	2021-01-01	2020-12-01	-	6, 7, 9, 13, 15
40.	Prancūzija	1997 Nr. 106-2675	2019-01-01	2019-01-01	2019-07-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 12, 13, 15, 16, 17
41.	Rumunija	2002 Nr. 57-2299	-	-	-	-	-
42.	Rusija	2000 Nr. 59-1765	2019-10-01	2021-01-01	LT atžvilgiu – 2020-11-30 RU – 2021-01-01	-	6, 7, 12, 14, 15, 16
43.	Serbija	2008 Nr. 50-1849	2018-10-01	2019-01-01	2019-07-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 12, 13, 14, 15
44.	Singapūras	2004 Nr. 112-4168	2019-04-01	2020-01-01	2019-10-01	Derinamas	6, 7*, 17
45.	Slovakija	2002 Nr. 104-4620	2019-01-01	2019-01-01	2019-07-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 12, 13, 14, 15
46.	Slovėnija	2000 Nr. 108-3433	2018-07-01	2019-01-01	2019-07-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 12, 13, 15, 17
47.	Suomija	1994 Nr. 18-292	2019-06-01	2020-01-01	LT atžvilgiu – 2019-12-01 FIN – 2020-01-01	Lietuvių k. Anglų k.	6, 7, 16
48.	Švedija	1994 Nr. 17-276	2018-10-01	Bus patvirtinta atskiru pranešimu	Bus patvirtinta atskiru pranešimu	Derinamas	6, 7, 16
49.	Šveicarija	2002 Nr. 111-4901	2019-12-01	2022-01-01	2021-07-17	Susitarimas (sintezuoto teksto nebus)	6, 7, 16, 17
50.	Turkija	1999 Nr. 82-2420	-	-	-	-	-
51.	Turkmėnistanas	2014 Nr. 04855	-	-	-	-	-
52.	Ukraina	1997 Nr. 11-207	2019-12-01	2020-01-01	2020-06-01	-	6*, 7, 12, 13, 14, 15, 16
53.	Uzbekistanas	2002 Nr. 109-4808	-	-	-	-	-
54.	Vengrija	2004 Nr. 151-5474	-	-	-	-	-
55.	Vokietija	1997 Nr. 106-2674	-	-	-	-	-

- MLI straipsnio taikymas dar turi būti suderintas

Daugiašalės konvencijos straipsniai

6 Straipsnis - Sutarties, kuriai taikoma Konvencija, tikslas

DK 6 Straipsnio tikslas - papildyti DAIS preambulės tekstą, pažymint, kad be DAIS preambulėje įtvirtinto dvigubo apmokestinimo išvengimo tikslo, įtvirtinami ir kiti tikslai, t.y. DAIS nesiekama sudaryti dvigubo neapmokestinimo galimybių ar mažesnio apmokestinimo galimybių slepiant ar vengiant mokėti mokesčius, įskaitant ir susitarimus dėl sutarties lengvatų, kurios netiesiogiai būtų naudingos ir trečiųjų (ne susitariančių) valstybių rezidentams.

Šis DK straipsnis - minimalaus standarto dalis, todėl prie DK prisijungusios valstybės (tarp jų ir Lietuva) bendru sutarimu įsipareigojo į DAIS preambulę įtraukti DK 6 straipsnio 1 dalies tekstą vietoj buvusios DAIS konstatuojamosios dalies (arba naujai įtraukti, jei tokios dalies iš viso nebuvo), neatsižvelgiant į tai, ar buvusiam tekste buvo užsimenama apie ketinimą nesudaryti neapmokestinimo ar mažesnio apmokestinimo galimybių.

7 Straipsnis - Piktnaudžiavimo sutartimi prevencija

DK 7 straipsniu yra įtvirtinta bendroji kovos su mokesčių vengimu taisyklė. Pagal šią taisyklę lengvatos pajamoms nesuteikiamos, jei yra pagrindas daryti išvadą, kad gauti tokią lengvatą buvo pagrindinis bet kurio susitarimo ar sandorio, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai lėmė lengvatos atsiradimą, tikslas, išskyrus atvejus, jei nustatoma, kad lengvatos suteikimas tokiomis aplinkybėmis atitinka konkrečių DAIS nuostatų tikslus.

Šios nuostatos įgyvendina minimalų apsaugos nuo piktnaudžiavimo DAIS standartą, įtvirtintą galutinėje BEPS ataskaitoje dėl 6 veiksmo „Dėl piktnaudžiavimo sutartimis prevencijos“.

Ši kovos su mokesčių vengimu taisyklė į kiekvienos DAIS, kuriai taikoma DK, nuostatas įtraukiama:

- papildomai prie jau esamų sutarties nuostatų, arba pakeičiant esamas sutarties nuostatas, numatančias galimybę netaikyti sutarties tais atvejais, kai nustatoma, kad vienas pagrindinių sandorio tikslų buvo gauti sutartyje numatytas lengvatas, arba
- įtraukiama kaip naujas straipsnis tais atvejais, kai sutartyje visai nėra nuostatų, skirtų piktnaudžiavimo sutartimi prevencijai.

12 Straipsnis - Siekis dirbtinai išvengti nuolatinės buveinės statuso pasinaudojant atstovavimo susitarimais ir panašiomis strategijomis

DK 12 straipsnio nuostatos detalizuoja atvejus, kada kitoje jurisdikcijoje veikiant per tarpininkus (per priklausomą agentą) atsiranda nuolatinė buveinė. Jei tarpininkas veikia įmonės vardu DAIS susitariančioje valstybėje ir įprastai sudaro sutartis arba jei jam tenka pagrindinis vaidmuo sudarant sutartis, kurios įprastai sudaromos be esminių atstovaujamos įmonės daromų pakeitimų, o šios sutartys yra sudaromos:

- įmonės vardu; ar
 - siekiant perduoti įmonei priklausančią nuosavybę ar nuosavybę, kuria įmonė turi teisę naudotis, arba suteikti teisę naudotis įmonei priklausančia nuosavybe ar nuosavybe, kuria įmonė turi teisę naudotis; ar
 - dėl įmonės paslaugų teikimo,
- laikoma, kad ta įmonė turi nuolatinę buveinę toje susitariančioje valstybėje veiklai, kurioje tarpininkas imasi veiklos įmonės vardu, nebent tokia veikla, jei būtų vykdoma tiesiogiai, ne per tarpininkus, nesukurtų nuolatinės buveinės.

Toks požymių testas, pavyzdžiui, padės nustatyti, ar užsienio įmonės veikla per komisionierių nesukuria tos įmonės nuolatinės buveinės komisionieriaus veiklos vietos valstybėje.

Šio straipsnio nuostatos netaikomos nepriklausomų agentų veiklai.

DK 12 straipsnio nuostatos pakeičia (t.y. taikomos vietoje jų) DAIS nuostatas, reglamentuojančias veiklą per tarpininką. Tačiau DK 12 straipsnis nėra minimalaus standarto dalis, todėl prie DK prisijungiančioms valstybėms šio straipsnio nuostatos bus taikomos tik tuo atveju, jei abi DAIS susitariančios valstybės pasirinks jas taikyti.

13 Straipsnis - Siekis dirbtinai išvengti nuolatinės buveinės statuso pasinaudojant konkrečiais veiklais taikomomis išimtimis

DAIS yra nustatytas veiklų, kurios nesukuria nuolatinės buveinės, sąrašas, tais atvejais, kai tokios veiklos yra tik pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio, t.y. kai veiklos vieta naudojama tik konkrečiai išvardyti veiklai, pavyzdžiui, sandėliavimui ar prekių pirkimui.

DK 13 straipsniu įtvirtinami veiklų skaidymo atvejų apribojimai, kai siekiamos išvengti nuolatinės buveinės statuso įmonės veiklas tikslingai išskaido taip, kad kiekviena iš jų tampa tik pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio.

Pagal DK 13 straipsnio nuostatas veiklos negali būti pagalbinio ar paruošiamojo pobūdžio, todėl sukuriama nuolatinė buveinė, jei ta pati įmonė ar su ja glaudžiai susijusi įmonė vykdo veiklą toje pat ar kitoje vietoje toje pačioje Susitariančiojoje Valstybėje ir:

- ta veiklos vieta ar kita vieta yra įmonės ar su ja glaudžiai susijusios įmonės nuolatinė buveinė pagal kitus DAIS straipsnius (t.y. viena iš glaudžiai susijusių įmonių toje valstybėje veikia per nuolatinę buveinę, o kita vykdo paruošiamojo ar parengiamojo pobūdžio veiklą); ar

- veikla, kuri yra dviejų įmonių toje pačioje vietoje arba tos pačios įmonės ar glaudžiai susijusių įmonių dviejose vietose vykdomos veiklos derinio rezultatas, nėra parengiamojo arba pagalbinio pobūdžio,

jeigu tokia veikla yra nuoseklios komercinės-ūkinės veiklos dalis.

Glaudžiai susijusio su įmone asmens apibrėžimas įtvirtintas DK 15 straipsnio nuostatose.

DK 13 straipsnio nuostatos taikomos kartu su jau egzistuojančioms DAIS nuostatoms arba pakeičia jas papildant. DK 13 straipsnis nėra minimalaus standarto dalis (nėra privalomas), todėl prie DK prisijungiančioms valstybėms šio straipsnio nuostatos bus taikomos tik tuo atveju, jei abi DAIS susitariančios valstybės pasirinks jas taikyti.

14 Straipsnis - Sutarčių išskaidymas

DK 14 straipsnio nuostatomis siekiama nustatyti, kad veikla bus laikoma nuolatine ir tais atvejais, kai dėl kontraktų išskaidymo kiekvienos vykdomos veiklos trukmė atskirai įvertinus nors ir nesieks DAIS nustatyto laikotarpio, kada atsiranda nuolatinė buveinė, tačiau aišku, kad visa kontraktų grandinė sudaro pakankamą vieningą nuolatinės veiklos periodą.

Pavyzdžiui, daugelyje DAIS numatyta, kad statybų aikštelė arba statybos ar instaliavimo projektas nuolatine buveine laikomi tik tuo atveju, jeigu jo trukmė ilgesnė negu 12 mėnesių (kai kuriose DAIS 6 ar 9 mėn.), paslaugų teikimo atveju - ilgiau kaip 183 dienos. Tačiau nustačius, kad objekto statybos projektas išskaidomas atskirais kontraktais, kurie neviršija 12, 9 ar 6 mėn., t.y. atskirai, vertinant tik veiklos trukmę, nors ir nesudaro pagrindo nuolatinei buveinei atsirasti, tokio objekto statybų aikštelė bus laikoma nuolatine buveine DK 14 straipsnio nuostatų taikymo atveju.

Pagal DK 14 straipsnio nuostatas, jei:

- susitariančios valstybės įmonė kitoje susitariančiojoje valstybėje vykdo veiklą statybų aikštelėje, vykdo statybų ar įrengimo projektus ar kitus DAIS numatytus konkrečius projektus arba vykdo su ta vieta susijusią priežiūros ar konsultavimo veiklą, jei DAIS nurodyta tokia veikla, ir ji vykdoma vieną ar kelis laikotarpius, kurių trukmė viršija 30 dienų; ir

- jei veiklos vykdymo vietos susitariančiojoje valstybėje susijusią veiklą toje pačioje vietoje vykdo ir glaudžiai susijusi įmonė (ar įmonės) skirtingai laikotarpiais, kurių kiekvieno trukmė viršija 30 dienų, tai

visi minėti veiklos vykdymo laikotarpiai sumuojami ir vertinama ar įmonės vykdoma veikla toje statybų aikštelėje, statybų ar įrengimo projekte ar kitoje atitinkamoje DAIS nustatytoje vietoje laiko prasme nesukuria nuolatinės buveinės.

DK 14 straipsnis netaikomas Lietuvos DAIS nuostatoms, susijusioms su gamtos išteklių paieška arba naudojimu.

DK 14 straipsnio nuostatos taikomos kartu su jau egzistuojančioms DAIS nuostatoms arba pakeičia jas papildant. DK 14 straipsnis nėra minimalaus standarto dalis (nėra privalomas), todėl prie DK prisijungiančioms valstybėms šio straipsnio nuostatos bus taikomos tik tuo atveju, jei abi DAIS susitariančios valstybės pasirinks jas taikyti.

15 Straipsnis - Asmens, glaudžiai susijusio su įmone, apibrėžtis

DK 15 straipsnyje pateikiamas „glaudžiai susijusio su įmone“ asmens apibrėžimas, taikomas kartu su DK 12-14 straipsniais, siekiant nustatyti, ar veikla vykdoma per nuolatinę buveinę.

DK 12-15 straipsnių taikymo tikslais asmuo arba įmonė bus laikomi glaudžiai susiję su įmone, jei vienas kontroliuoja kitą arba abu yra kontroliuojami tų pačių asmenų ar įmonių. Asmuo ar vienetas laikomas kontroliuojančiu, jei tiesiogiai ar netiesiogiai turi daugiau nei 50 procentų turtinių interesų (įmonės atveju - daugiau kaip 50 proc. akcijų ar nuosavybės), gaunamos iš sutartinių santykių, kitame asmeniškai ir įmonėje arba dvejose įmonėse.

DK 15 straipsnio nuostatos papildo tas DAIS, kurioms taikomi DK 12-14 straipsniai.

16 Straipsnis - Abipusio susitarimo procedūra

DK 16 straipsnio nuostatomis siekiama tarpvalstybinių ginčų sprendimo mechanizmo gerinimo, užtikrinant efektyvų, nuoseklų ir tinkamą DAIS nuostatų, susijusių su abipusio susitarimo procedūra, įgyvendinimą.

DK 16 straipsnis - minimalaus standarto dalis, todėl prie DK prisijungusios valstybės bendru sutarimu turi užtikrinti, kad su abipusio susitarimo procedūra susijusios DAIS įtvirtinamos pareigos susitariančių valstybių bus įgyvendinamos gera valia ir DK 16 straipsnyje įtvirtinti minimalūs abipusio susitarimo procedūros reikalavimai, mokesčių mokėtojams užtikrins veiksmingesnę DAIS pagrįstą ginčų sprendimo tvarką. Straipsnyje įtvirtinama, kad:

- mokesčių mokėtojui, manančiam, kad jis yra apmokestinamas nesilaikant DAIS nuostatų, sudaroma galimybė kreiptis ne tik į rezidavimo, bet ir į kitos susitariančios valstybės asmenis, atsakingus už tokių ginčų sprendimą;

- užtikrinamas ne trumpesnis, nei 3 metų (nuo pranešimo apie DAIS nuostatų neatitinkantį apmokestinimą) mokesčių mokėtojo kreipimosi terminas;

- užtikrinama, kad pasiektas susitarimo rezultatas būtų vykdomas nepaisant vidaus įstatymais nustatytų laiko apribojimų.

DK 16 straipsnio nuostatos taikomos vietoje galiojusių, bet reikalavimų neatitikusių nuostatų arba įtraukiamos kaip naujos nuostatos, jei reglamentavimo nebuvo.

17 Straipsnis - Atitinkami patikslinimai

DK 17 straipsnio tikslas - užtikrinti dvigubo apmokestinimo išvengimą, kaip pagrindinį DAIS tikslą, kai dėl tikslinamos sandorių kainodaros skirtingose valstybėse gali susidaryti dvigubas apmokestinimas, kada viena valstybė, koreguodama įmonės pelną, jį apmokestina, tačiau kita valstybė susijusios įmonės jau sumokėto pelno mokesčio sumos atitinkamai nepatikslinka (t.y. nepadidina/nesumažina). DK 17 straipsnio nuostatos sudaro sąlygas vienodam pelno koregavimui, kada vienai valstybei apskaičiavus ir apmokestinus įmonės pelną, kuris kitoje valstybėje buvo apmokestintas kaip kitos susitariančios valstybės įmonės pelnas, pastaroji valstybė atitinkamai koreguoja mokėtiną pelno mokesťį.

DK 17 straipsnio nuostatos taikomos vietoje galiojusių, bet reikalavimų neatitikusių nuostatų arba įtraukiamos kaip naujos nuostatos, jei reglamentavimo nebuvo. Nors DK 17

straipsnis nėra minimalaus standarto dalis (nėra privalomas), todėl prie DK prisijungiančios valstybės gali atsisakyti jį taikyti, tačiau pagal BEPS 14 Veiksmo Dėl ginčų sprendimų gerinimo minimalų standartą reikalaujama, kad valstybės sudarytų galimybę inicijuoti abipusio susitarimo procedūrą sandorių kainodaros atvejais bei įgyvendinti priimtus susitarimus, nepriklausomai nuo to, ar DAIS yra atitinkamų patikslinimų (angl. *corresponding adjustment*) nuostata.

Pagal Abipusio susitarimo procedūros inicijavimo ir vykdymo taisykles, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - VMI prie FM) viršininko 2018 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. VA-57 „Dėl Abipusio susitarimo procedūros inicijavimo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“, Lietuvos mokesčių mokėtojas gali kreiptis į VMI prie FM su prašymu dėl kitos valstybės, su kuria Lietuva yra sudariusi DAIS, mokesčių administratoriaus atlikto kontroliuojamųjų sandorių kainų, neatitinkančių ištiesiosios rankos principo, koregavimą atitinkančio koregavimo, jeigu toje kitoje valstybėje mokesčių mokėtojas vienašališkai sutiko su tos valstybės mokesčių administratoriaus atliktu koregavimu ir atitinkamai sumokėjo mokestį. Sprendimas sutikti su atliktu koregavimu ar jo dalimi priimamas tik tuomet, jeigu yra pateiktas kitos valstybės mokesčių administratoriaus patvirtinimas dėl atitinkamo mokesčio sumokėjimo toje kitoje valstybėje.

Kitos valstybės mokesčių administratoriaus atlikti kontroliuojamųjų sandorių kainos koregavimai nelaikomi suteikiančiais pagrindą sumažinti vieneto apmokestinamąjį pelną Lietuvoje. Patikslintos vieneto pelno mokesčio deklaracijos pateikiamos tik tada, kai priimamas sprendimas sutikti su atliktu koregavimu ar jo dalimi, išskyrus atvejus, kai dėl šio klausimo buvo atliekamas mokestinis patikrinimas.

Jeigu, priėmus sprendimą, dvigubas apmokestinimas nebus pilnai panaikintas, tuomet mokesčių mokėtojui kreipusis dėl abipusio susitarimo procedūros inicijavimo, likusios dalies dvigubo apmokestinimo panaikinimo klausimas galės būti sprendžiamas abipusio susitarimo procedūros metu.